

Jesús Huguet, director general de Política Lingüística de la Generalitat valenciana

“La llengua es juga el seu futur en l'Europa del 93”

Jesús Huguet (Onda, 1944), flamant director general de Política Lingüística. Ben vist pels diversos sectors (no en va ésser diplomata en Relacions Públiques i Humanes), s'enfronta a uns dels majors reptes de la seua vida: fer-se seguir en l'exemple per la llengua.

El veïnat ha depositat molta confiança en vostè, ¿fan ben fet?

—No sé, jo, almenys, tinc la ferma voluntat de fer-ho com millor puga i sé. Clar, sempre hi ha uns condicionants que estan fora de la voluntat de l'individu que ocupa un càrrec d'aquestes característiques.

—Diga'm que va ser el primer sorprès pel nomenament.

—La veritat és que sí. Les persones que em coneixen saben que jo, en aquestes coses, no exagero. No ho vaig esperar mai, ni perseguir, ni creure. I vaig acceptar perquè, en definitiva, són molts els anys que porte treballant en la mateixa òrbita, concretament en el món del llibre.

—¿Per què s'ha creat ara la Direcció General de Política Lingüística (DGPL), pràcticament als deu anys d'Estatut; pràcticament als set anys de promulgació de la Llei d'Ús i Ensenyament; a instàncies d'una altra opció política, UPV, i a un mes de les eleccions?

—Aquesta pregunta, clar, no la podria contestar perquè no n'he estat jo el creador. Ara, supose que totes les coses es creen en funció de la necessitat manifesta en un moment determinat. Aleshores, la demanda social i la demanda més estructuralment política han coincidit. Per una banda, la situació social del valencià té la suficient complexitat en la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència perquè hi haguera un director general; i per l'altra, hi ha hagut la demanda de la seua creació en el Parlament i va ser acceptada.

—La demanda social ja existia, ¿no?

—Sí, però hi havia uns graons que havien estat complimentats sense precisar la necessitat de la DGPL. Els graons de l'educació. L'educació, per exemple, no és solament una demanda social sinó també tècnica i específica de l'ensenyament. I ara, probablement, estem en l'etapa on s'haurà d'incidir més en l'ús social i administratiu de la llengua.

—Pel que fa al cas administratiu la Llei d'Ús s'havia fixat un termini de tres anys i n'han passat el doble, ¿no?

—Una cosa és la legislació quan dona terminis, que normalment es compleixen, i l'altra cosa, més important, és la valoració social de la llengua, l'acceptació.

—¿I com es pensa potenciar l'acceptació social a partir de la DGPL?

—Hi ha algunes actuacions del Gabinet d'Ús, ja integrat en la DGPL, que estan marcant unes línies molt positives i que, ben desenvolupades; poden donar molt de joc.

—¿Per exemple?

—Les campanyes de retolació en valencià, les campanyes d'ajuts a la valencianització del món comercial i empresarial i les actuacions específiques de dinamitzadors en municipis i institucions. Si aconseguim prestigiar-les i dotar-les bé, en un termini no massa llarg, arribarem a una situació prou acceptable.

—Amb un pressupost suficient, m'imagino.

—Evidentment. El que passa és que aquest any el pressupost el tenim marcat, perquè aquesta llei es va crear a partir de la llei de pressupostos i tenim la materialitat que tenia el Gabinet d'Ús.

—Que és...

—Al voltant de 500 milions.

—¿Quines són les finalitats de la DGPL, senyor Huguet?

—L'ús i foment del valencià, en el nivell social i administratiu.

—¿I quina serà la diferència entre el Gabinet d'Ús i la DGPL?

—Diferències, moltes. Administrativament, el Gabinet s'ha integrat a la DGPL; ja en tens una. No és igual ser un departament d'una direcció general que ser una direcció general. La capacitat d'actuació és molt diferent.

—Hi ha qui diu que seran la mateixa cosa.

—I pot haver-n'hi que diguen que serà menys. Tant de bo que fóra la mateixa co-

sa però amb més imatge.

—I n'hi ha que creuen que la DGPL és la solució als mals lingüístics del País Valencià. ¿És certa l'expectativa?

—La DGPL no és la solució a tots els mals; en el millor dels casos, pot arribar a ser una mena de ferment o de coordinació d'activitats institucionals. El problema del valencià va molt més enllà d'una estructura administrativa. O la societat l'accepta com una cosa pròpia o, per més estructures administratives que es facen, no hi ha solució. Jo, personalment, fa molts anys que estic compromès perquè es valore la llengua dels valencians en tota la seua importància i transcendència, però si la societat diu no, és que no.

—Estem davant d'un problema polític. Un poble amb identitat no renuncia a la seua llengua, ¿no?

—Evidentment. Però crec que el govern socialista, a voltes, ha estat per davant de les pressions socials. Ja sé que això no vol dir res, però és així. I no dic que tot el que s'ha fet és perfecte, segurament hi ha coses criticables. I, probablement, els governs s'ho han de treballar més; però la creació de la DGPL ja va un poc per aquest cantó. I jo crec que ha d'anar més per ací, davant el repte europeu del plurilingüisme, que és el gran repte de la unió europea.

Moltes de les discussions que s'han plantejat a nivell valencià quedaran superades quan ens incorporarem a l'Europa unitària. Ja no serà un problema de bilingüisme, i per tant, de confrontació amb una altra llengua, sinó de valoració de la llibertat de l'individu per a expressar-se en la seua llengua materna i en totes aquelles llengües primàries o secundàries que entraran en la formació integral de l'individu.

—¿Vol dir que com que ni el castellà ni el valencià no pintaran res no hi haurà pressió de l'un sobre l'altre?

—No, no. Moltes voltes el problema es planteja com valencià contra castellà o

"La Direcció General de Política Lingüística no és la solució a tots els mals; en el millor dels casos pot arribar a ser una mena de ferment o de coordinació d'activitats institucionals".

RAFA GIL

castellà contra valencià, i no és aquest el tema. El tema és que a partir d'ara, a part la teua llengua específica, en tindràs dues o tres envoltant-te com una línia en l'educació obligatòria. Per tant, el plurilingüisme no es pot plantejar com la confrontació d'una llengua amb una altra perquè això porta al suïcidi de qualsevol de les dues llengües.

El perill és que determinats sectors francesos ja estan impulsant la correspondència entre llengua materna i llengua estatal, que des del punt de vista de l'estat espanyol o d'Itàlia és una catàstrofe. El conflicte lingüístic europeu pot ser molt greu si no es planteja des d'unes coordenades de llibertat, perquè la llengua no només és un mitjà d'enteniment sinó un mitjà intrínsec a l'individu. Crec que la llengua es juga el seu futur en l'Europa del 93.

—Però tornem al País Valencià del 91. També hi ha la convicció, tan minoritària com vulga, que el govern socialista ha anat per darrere dels textos cautelosos de la Llei d'Ús i de l'Estatut.

—Tota llei és un inici de voluntats, i és evident que no es desenvolupa en vint-i-cinc dies. Els principis que marca la llei

han començat a realitzar-se, però la culminació segurament no es pot valorar ni en deu ni quinze anys. La culminació serà la capacitat de la societat valenciana de retrobar-se. Hem d'aspirar a la continuïtat, no que siga despús-demà i, si no, ja s'ha acabat. De tota manera, també hi ha sectors que creuen que s'ha anat massa lluny. Ara, el pas que s'ha donat d'uns anys ençà és molt considerable.

—Només s'ha d'anar al Parlament i constatar-ho empíricament.

—Hi haurà llocs on, probablement, no s'haurà desenvolupat tant com en altres, però globalment s'hi ha avançat molt. El valencià fa uns anys era un instrument domèstic, i aquesta concepció psicològica ja està superada. És una conseqüència de tota la societat.

—¿La Universitat col·labora o participa d'alguna manera amb la DGPL?

—Hi ha relacions, però jo només porte un setmana en la direcció.

—Encara està en els cent dies de gràcia.

—Sí, sí, encara. Ja hi he mantingut contactes més o menys formals, però la Universitat, evidentment, com un element decisiu de la societat, ha de col·laborar en

aquest projecte. Les universitats, que n'hi ha més d'una.

—¿Quines són les necessitats més prementores de la DGPL?

—La creació física de la direcció general, tota la infraestructura humana i material.

—¿Com farà la DGPL per implantar la llengua en el món de la justícia, sobretot en la part oral?

—Nosaltres ja tenim un conveni amb l'administració de Justícia perquè atenga l'usuari en la seua llengua. De fet, s'han avançat moltes coses. Vam crear una oficina allà amb un dinamitzador per a respondre a les demandes.

—El grau de conflictivitat en el carrer, ¿ha minvat?

—Jo crec que sí. Aquesta conflictivitat no responia a la realitat de la societat valenciana. Per pura inèrcia, i més encara si la inèrcia va avalada per la comprensió i la digestió intel·lectual del problema, havia de minvar.

—¿Com es pot restituir el rang a una llengua si no és en detriment de l'altra?

—El rang d'una llengua es troba en funció de la valoració que fa l'individu d'aquesta llengua. El bilingüisme, que és la

"En matèria lingüística el govern socialista, a voltes, ha estat per davant de les pressions socials".

RAFA GIL

capacitat de l'individu per expressar-se en funció de la seua voluntat i del seu propi coneixement indistintament, no afecta el rang d'una llengua. Per tant, si parlem de bilingüisme o plurilingüisme, que és a la situació que estem arribant, no hi ha rangs lingüístics: hi ha la capacitat d'individu o societat per expressar-se en una o altra llengua. No estem en una situació diglòsica.

—*Pero el bilingüisme només afecta els valencianoparlants; els altres, els castellanoparlants, són monoglotes.*

—La situació dels monoglotes és molt respectable, si no han tingut més possibilitats, però tenim una societat que ens permet ser plurilingües i l'hem d'aprofitar.

—*Es habitual, per les carreteres, veure senyalitzacions que han estat normalitzades amb nocturnitat i traïdoria, ¿com farà la DGPL perquè aquestes accions no siguin necessàries, sobretot en els eixos del MOPU?*

—Ja hi ha unes línies de col·laboració molt estretes en què la direcció general està treballant, sobretot pel que fa a l'autonomia, i quant a l'estat espanyol volem treballar més estretament. A part d'aquest estament superior, també estem incidint en el nom oficial de les poblacions i en la toponímia menor, que és una altra manera de solucionar el problema.

—*¿Quina esperança donaria vostè a un membre de la Crida, d'aquells que es pren la normalització per la seua mà?*

—Tota persona que tinga autèntica vocació de treballar per la recuperació de la llengua i la cultura té les portes obertes a quaranta mil activitats. Jo demanaria que en comptes d'anar fent coses que poden ser contraproduents, no en el sentit d'esborrallar sinó de trencar coses que acabem pagant entre tots, que intentaren treballar conjuntament amb les institucions, no en el sentit d'integració política, per tal de millorar-ho entre tots.

—*¿Com impulsarà el compliment de la Llei d'Us entre les altres conselleries, en el Parlament, entre les institucions?*

—Amb totes les possibilitats que ens dóna la legislació. Les regles són clares. Però si aquesta direcció general és capaç d'exemplificar a totes les institucions, les institucions copiaran l'exemple.

—*El fet que la DGPL no depenga directament de la Presidència, com en el cas de Catalunya, vol dir que tenim una direcció general de segona?*

—Tots els directors generals són nomenats pel president de la Generalitat, per tant tots tenen el mateix rang. Les poques direccions generals de política lingüística que hi ha a l'estat tenen les dues situacions, o la Presidència o Cultura. I tenen pros i tenen contres. Pots pensar que si està en la Presidència, les accions emanen directament del cap del govern, però la proximitat als dos camps que més influeixen en l'ús de la llengua, l'educació i la cultura, també pot fer més rendible el tre-

ball. Jo crec que està ben ubicada en la conselleria de Cultura, Educació i Ciència.

—*Vostè va fer un llibre de versos que es titulava La processó de Kirk o no te n'isques de la fila, ¿li han dit això els que l'han nomenat?*

—Des que treballo en l'administració autonòmica, i fa molts anys, ningú m'ha prohibit res ni m'ha donat ordres taxatives ni directrius rígides.

—*En matèria lingüística, ¿la DGPL té alguna autoritat sobre TVV?*

—La TVV és un organisme autònom. Crec que cal parlar molt positivament de TVV perquè ha trencat molts dels tabús que envoltaven la llengua i ha fet molt per la llengua...

—*¿Per quina llengua? ¿Pel castellà?*

—No, no, pel valencià, n'estic convençut. I en la mesura de les meues possibilitats treballaré perquè es facen més programes en valencià.

—*¿I quines són les seues possibilitats?*

—En la mesura que la DGPL siga capaç de dignificar i donar potestat al seu treball, no solament la Direcció General de RTVV sinó també els altres organismes s'hi afegiran, copiaran l'exemple.

—*Apostòlic.*

—Això també depèn molt de la capacitat que tinguem el valencians de valorar-nos a nosaltres mateixos.

Miquel Alberola